

Organisasjon for forvaltningslag i
vassdrag med laks og sjøørret

KLD
postmottak@kld.dep.no

Innspill til CBD COP 16

deres ref:

vår ref: 42-24

Oslo, 16.9.2024

Norske Lakseelver representerer forvaltningslagene i 126 norske elver. Vi takker for muligheten til å komme med innspill til dette viktige arbeidet.

Villaksen er en **rødlistet** ansvarsart for Norge, og en av to arter med egen [kvalitetsnorm](#). Målene det refereres til her, er fra det globale [Kunming-Montreal-rammeverket](#) for naturmangfold, listet under hovedmål D.

Mål 4 krever umiddelbare forvaltningstiltak for å stanse menneskeskapt utryddelse av kjente truede arter. Norske Lakseelver mener at **akvakultur** i åpne oppdrettsmerder må **forbys** i 2032. Bare 1/3 av villaksbestandene er upåvirket av genetisk innblanding fra rømt oppdrettslaks og i noen områder drepes nå halvparten av villaksen av lakselus fra åpne merder. Dagens forvaltning av akvakultur bryter med kravene i **Kvalitetsnorm for villaks** ifølge en nylig publisert [forskningsrapport](#).

I dag er kysten delt i 13 produksjonsområder (PO), hvor det er regelverket i [Trafikklyssystemet](#) som bestemmer hvorvidt det kan bli vekst, frys eller nedtrekk i produksjonskapasitet. I 2024 er 7 av 13 POer stengt for vekst. Årsaken til dette er at lakseluspåført dødelighet på vill laksesmolt er høyere enn 10% når disse passerer oppdrettsmerdene på vei ut av fjordene. Bakgrunnen for dødeligheten på villaks er dagens produksjonsmetoder, hvor oppdrettslaksen produseres i åpne merder og der lakselus oppformerer i store antall. Villakssmolt fra enkelte elver har i noen tilfeller over 50% dødelighet på grunn av lakselus.

[NOU 2023: 23](#) Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskaping, peker på hvilken vei Norge må ta for å skape fortsatt vekstmulighet i akvakultur, samtidig som påvirkningen på vill laksefisk og miljøet generelt reduseres.

I NOUen ble Miljøfleksibilitet lansert som en vei mot en bærekraftig og sirkulærøkonomisk akvakultur. Gjennom tilbud om økt produksjonskapasitet (MTB) ved å bytte ut åpne merder med produksjon i 0-utslippsteknologi, skal oppdrettsselskapene stimuleres til omlegging av teknologien.

Overgangen er først og fremst begrunnet med å skape en oppdrettsindustri som ikke påvirker villaksen, men 0-utslipppløsninger vil også bidra til en stor oppside gjennom mulighetene til å utnytte slammet og resirkulerer fosfor.

I dag foregår nesten all produksjon av oppdrettslaks langs norskekysten i åpne merder, der fiskeskit, fôrrester, notimpregnering, smittestoffer og parasitter slippes direkte ut i de frie vannmassene. Det beregnes at for hver kilo oppdrettslaks som produseres, er det 0,5 kilo slam som slippes ut i fjordene. I 2024 produserte Norge totalt 1 517 516 tonn oppdrettslaks og 86 338 tonn regnbueørret, noe som tilsvarer 800 685 tonn slam fra oppdrettsfisk.

Potensialet for produksjon av biogass fra fiskeslam er enormt, med et anslag på opptil 3-4 TWh med dagens lakseproduksjonsvolum. I tillegg vil man med resirkulering av slammet kunne dekke behovet for fosforgjødsel tilsvarende hele det svenske landbruket, hvert år.

Så lenge det fortsatt er tillatt å produsere laks i åpne merder, vil det være tilnærmet umulig å gjennomføre en sirkulærøkonomi hvor man til fulle nyttiggjør seg energien og resirkulerer fosforet. Det vil gjelde både i fjordene og ved eventuelt havbruk til havs. I en tid hvor det er stor

Postadresse: Postboks 9354 Grønland
N-0135 Oslo
Kontoradresse: Hollendergata 5, Oslo
Telefon: 22 05 48 70
E-post: post@lakseelver.no
Org nr: 971281693
Bankkonto: 8101 05 37886
Nettside: www.lakseelver.no

diskusjon om naturinngrep i forbindelse med å bygge ut ny energiproduksjon, er det åpenbart at man må benytte seg av det energipotensialet som ligger i dette avfallet.

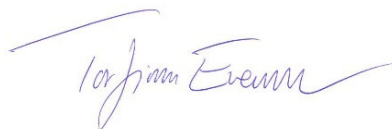
Med henvisning til **Mål 2** om å sikre at det innen 2030 er iverksatt **effektiv restaurering** av minst 30 prosent av forringede økosystemer, mener Norske Lakseelver det må opprettes et **fond** for å restaurere vassdragsnatur.

Ett fond basert på ett øre per produsert KWH vannkraft vil bli tilført om lag 700 millioner årlig. Dette vil sikre langsiktig finansiering. Typiske bruksområder for et fond vil være vandringsløsninger for fisk, restaurering av vassdragsnatur, naturlig flomsikring, åpning av sidevassdrag, fjerning av vandringshindringer, flaksehalsanalyser, tilrettelegging for forbedrede temperaturregimer osv. Retningslinjer utarbeides av Miljødirektoratet og NVE med basis i Miljødesign for regulerte vassdrag. Et fond trenger ikke lovendring, men kun forskriftsendring. I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m. (energilova) § 4-4. (Omlegging av energibruk og energiproduksjon) heter det at «Departementet kan bestemme at omsetningskonsesjonær som tarifferer netttjenester skal legge et påslag i tariffen for uttak av elektrisk energi til sluttforbruk i nettet, som skal betales som bidrag til et energifond. Fondets midler skal anvendes til tiltak rettet mot omlegging av energibruk og energiproduksjon i samsvar med vedtekter som fastsettes av departementet. Departementet gir forskrifter om utforming og gjennomføring av ordningen, herunder om størrelse på påslaget, grunnlag, beregning av bidraget, innbetalinger til fondet, rente, oppkreving og kontroll m.m.»

Når det gjelder **Mål 6** om å eliminere påvirkningen fra **fremmede** skadelige arter, mener Norske Lakseelver at: Pukkellaksbekjempelsen må fortsette med uforminsket styrke og det vellykkede utryddelsesprogrammet for Gyrodactylus salaris må fullføres etter planen. Norge har fått ros i med North Atlantic Salmon Conservation Organization (NASCO) for sin innsats mot pukkellaks. Arbeidet er med andre ord godt i gang, og trenger en solid finansiering i tråd med Miljødirektoratets kostnadsanslag. På grunn av endringene i nedbørsmønsteret, er det nå fare for at saltvannsbarrieren mellom smitteregion Drammen og Numedalslågen / Glomma står i fare for å forsvinne. Det er derfor økende fare for spredning av Gyrodactylus salaris ut av Drammensregionen. Miljødirektoratets utryddelsesplan må derfor sikres tilstrekkelig finansiering.

Med henvisning til **Mål 21** om å sikre tilgang til beste tilgjengelige informasjon og kunnskap, mener Norske Lakseelver at Norge må styrke den systematiske overvåking av villaksen og fortsette arbeidet sammen med North Atlantic Salmon Conservation Organization (NASCO) for å sikre internasjonal beskyttelse av laksens habitat. Tilstrekkelige midler må avsettes til overvåking av lakseinnsiget, slik at forvaltningen står best mulig rustet til hurtig respons på endringer.

Med vennlig hilsen

Torfinn Evensen
Generalsekretær
Norske Lakseelver